

1.3.9 Čtyřúhelníky II

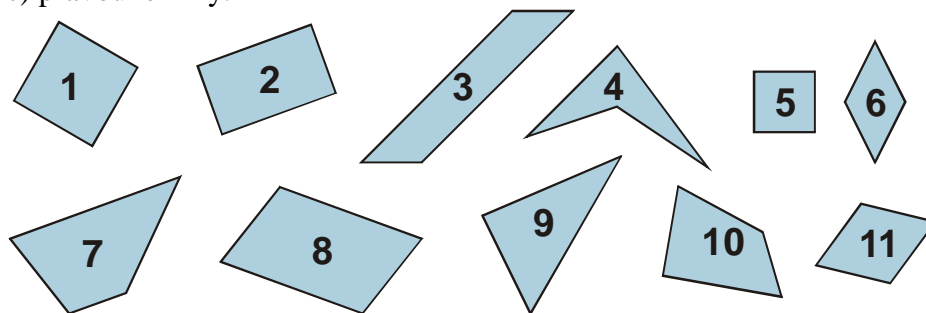
Předpoklady: 010308

Př. 1: Sestav schéma pro čtyřúhelníky. Zařad' do něj čtverec, obdélník, rovnoběžník, čtyřúhelník, kosodélník, kosočtverec.

Čtyřúhelník:

- Rovnoběžník
  - Obdélník
    - Čtverec
  - Kosodélník
    - Kosočtverec

Př. 2: Najdi na obrázku všechny a) rovnoběžníky b) kosočtverce
c) pravouhelníky.

a) rovnoběžníky

Obrazce: 1, 2, 3, 5, 6, 8, 11.

b) kosočtverce

Obrazce: 6, 11.

c) pravouhelníky

Obrazce: 1, 2, 5, 8.

Př. 3: Na který obrazec myslím?

- a) Myslím na obrazec, který má všechny strany stejné, není to pravouhelník a je nakreslen vedle čtverce.
- b) Myslím na obrazec, který má nejvíce speciálních vlastností a je nakreslen vedle pravouhelníku.
- c) Myslím na obrazec, který není rovnoběžník, ale má dvě strany rovnoběžné.
- d) Myslím na obrazec, který je jiný než všechny ostatní.

a) Myslím na obrazec

který má všechny strany stejné $\Rightarrow$ jde o čtverec nebo kosočtverec,
není to pravouhelník $\Rightarrow$ jde o kosočtverec,
je nakreslen vedle čtverce $\Rightarrow$ jde o kosočtverec označený číslem 6.

b) Myslím na obrazec

který má nejvíce speciálních vlastností $\Rightarrow$ jde o čtverec,
je nakreslen vedle pravouhelníku $\Rightarrow$ jde o čtverec označený číslem 1.

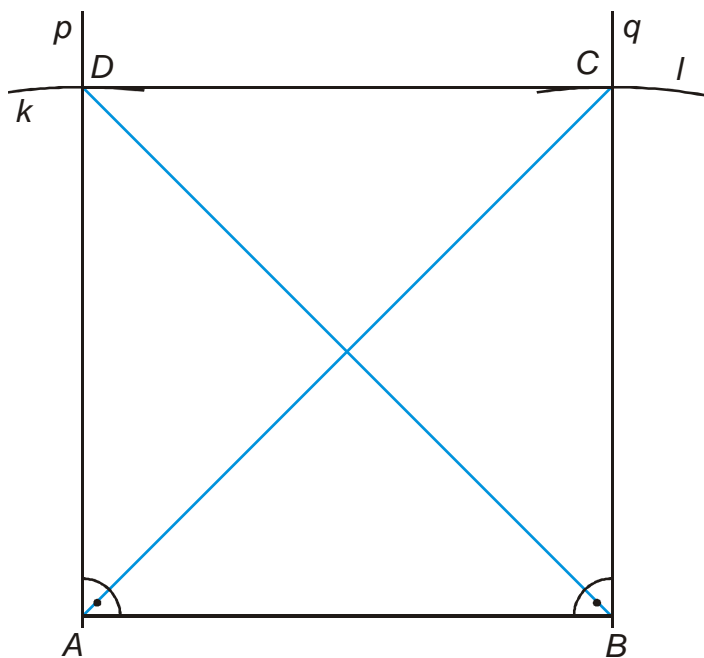
c) Myslím na obrazec
který není rovnoběžník $\Rightarrow$ zbývají útvary 4, 7, 9, 10,
má dvě strany rovnoběžné $\Rightarrow$ jde o obrazec číslo 7.

d) Myslím na obrazec, který je jiný než všechny ostatní.
Hledám obrazec, který nemá vlastnost, kterou mají všechny ostatní obrazce $\Rightarrow$ jde o
trojúhelník označený číslem 9.

Dodatek: Obrazec číslo 7 se nazývá lichoběžník.

Pedagogická poznámka: Hru „Na co myslím“ hrajeme nejdříve tak, že já sám říkám po jednotlivých krocích zadání v příkladu 3 a ptám se, zda už je jasné, o který útvar jde. Po dokončení příkladu 3 si já myslím útvar a žáci kladou otázky. Zakázány jsou názvy útvarů a dotazy na absolutní umístění (v horní řadě, druhý zleva...).

Př. 4: Narýsuj čtverec o straně 7 cm. Spočti jeho obvod a obsah. Změř délku a prozkoumej vlastnosti jeho úhlopříček.

1. úsečka AB , $|AB| = 7$ cm
2. přímka p kolmice na AB bodem A
3. přímka q kolmice na AB bodem B
4. kružnice $k(A; 7$ cm)
5. D průsečík p a k
6. kružnice $l(B; 7$ cm)
7. C průsečík q a l
8. čtverec $ABCD$

Obvod: $o = a + a + a + a = 4 \cdot 7 = 28$ cm .

Obsah: $S = a \cdot a = 7 \cdot 7 = 49$ cm² .

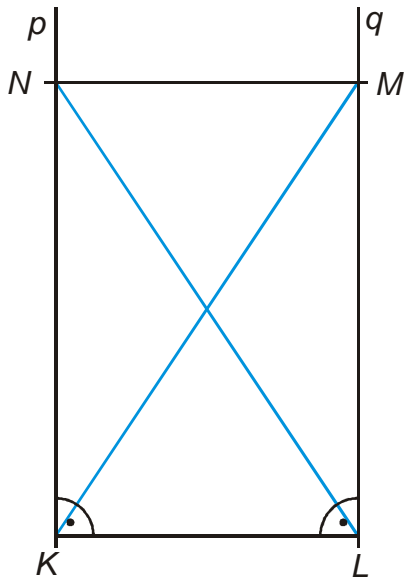
Délka úhlopříček $|AC| = |BD| = 9,9$ cm .

Vlastnosti úhlopříček:

- jsou stejně dlouhé,
- jsou navzájem kolmé,
- jejich společný průsečík je půlí na dvě stejné části.

Pedagogická poznámka: Zřejmě padne dotaz, jak si mají žáci čtverec označit. Odpovídám otázkou, zda si myslí, že když se změní jména vrcholů, změní se i výsledky příkladu.

Př. 5: Narýsuj obdélník o stranách 4 cm a 6 cm. Spočti jeho obvod a obsah. Změř délku a prozkoumej vlastnosti jeho úhlopříček.

1. úsečka KL , $|KL| = 4 \text{ cm}$
2. přímka p kolmice na KL bodem N
3. přímka q kolmice na KL bodem M
4. M , $M \in q$, $|LM| = 6 \text{ cm}$
5. N , $N \in p$, $|NK| = 6 \text{ cm}$
6. obdélník $KLMN$

Obvod: $o = a + b + a + b = 4 + 6 + 4 + 6 = 20 \text{ cm}$.

Obsah: $S = a \cdot b = 4 \cdot 6 = 24 \text{ cm}^2$.

Délka úhlopříček $|AC| = |BD| = 7,2 \text{ cm}$.

Vlastnosti úhlopříček:

- jsou stejně dlouhé,
- jejich společný průsečík je půlí na dvě stejné části.

Př. 6: Narýsuj čtverec, jehož úhlopříčka má délku 6,3 cm.

Problém: Neznáme stranu čtverce, můžeme nakreslit jenom úhlopříčku a tedy pouze dva vrcholy. Vlastnosti úhlopříček u čtverce: jsou shodné, na sebe kolmé a navzájem se rozdělují na dvě stejné poloviny (půlí se) $\Rightarrow$ narýsujeme úhlopříčku, najdeme její střed a v něm sestrojíme kolmici, na které najdeme zbývající dva vrcholy.

1. úsečka AC , $|AC| = 6 \text{ cm}$
2. přímka o , osa úsečky AC
3. S , střed úsečky AC
4. $k(S; |SA|)$
5. B , průsečík přímky k a osy o
6. D , průsečík přímky k a osy o
6. čtverec $ABCD$

Shrnutí: